2026-11-05

Regler för kommunöverskridande färdtjänst i Östergötland, samt till myndigheten överlämnad inomkommunal färdtjänst och sjukresor

Regler för kommunöverskridande färdtjänst i Östergötland, samt till myndigheten överlämnad inomkommunal färdtjänst och sjukresor

Dokumenttyp: Anvisning
Antagen av: Trafik- och samhällsplaneringsnämnden
Senast reviderad: 2026-11-05
Giltighetstid: Gäller från 2027-01-01 -- tills vidare
Diarienummer: RÖ 2026-10161

Region Östergötland
581 91 Linköping

Organisationsnummer: 23 21 00-0040

Telefon växel: 010-103 00 00
E-post: region@regionostergotland.se
Webbplats: regionostergotland.se

Innehållsförteckning

1. Färdtjänst 5

2. Regler för färdtjänstresa 5

3. Tillämpningar 5

4. Färdtjänsttillstånd 5

5. Trafikutförande 6

6. Omvägstid 7

7. Övriga resor 7

7.1 Resor med tidspassning 7

7.2 Gruppresor 7

7.3 Sjukresor 7

8. Område och hållplatser för resan 8

9. Servicenivåer/tilläggstjänster 8

9.1 Framsäte 9

9.2 Ensamåkning 9

9.3 Fällbart ryggstöd 9

9.4 Extra utrymme 9

9.5 Ledsagare 9

9.5.1 Ledsagare till barn 9

9.5.2 Obligatorisk ledsagare 9

9.5.3 Ledsagare i allmän kollektivtrafik 10

9.6 Trappklättring 10

9.7 Extra hjälp 10

9.8 Lämnas till mottagare 10

9.9 Liggande transporter 10

9.10 Hjälpmedel 11

9.10.1 Elrullstol 11

9.10.2 Ledarhund och servicehundar 11

9.10.3 Extra förflyttningshjälpmedel 11

9.11 Byten mellan fordon 11
9.12 Servicelinje och/eller annan allmän kollektivtrafik 11
9.13 Omvägstid 11
9.14 Fakturamöjlighet 12
9.15 Medresenär i färdtjänst 12
9.16 Bilbarnstol och bälteskudde 12
9.17 Husdjur inklusive hundar 12
9.18 Bagage 12
9.19 Assistans av förare 12
10. Ansvar 13
11. Färdtjänstresenärens avgift för resa 13
12. Ordningsregler färdtjänst Östergötland 13
12.1 Tidspassning 13
12.2 Avbokning 13
12.3 Kontantbetalning 13
13. Säkerhet och trivsel ombord 14
14. Riksfärdtjänst 14
15. Ändringar 14

Generella bestämmelser för färdtjänst

1. Färdtjänst

Färdtjänst är en del av kollektivtrafiken som beviljas efter individuell prövning enligt Lag om färdtjänst (1997:736), ”färdtjänstlagen” och Lag om riksfärdtjänst (1997:735). Färdtjänst beviljas en person som har en inte tillfällig funktionsnedsättning, som gör att personer har väsentliga svårigheter att förflytta sig på egen hand eller resa med allmänna kommunikationsmedel.

Kommunerna har till dessa regler egna riktlinjer och handläggarrutiner gällande tillståndsgivning.

2. Regler för färdtjänstresa

Nedanstående beskrivna regler gäller från 2027-01-01 efter beslut i trafik- och samhällsplaneringsnämnden 2026-11-05 (TSN § 83/2026) och gäller tillsvidare. Detta regelverk ersätter det tidigare Regler för länsfärdtjänst i Östergötland samt till myndigheten överlämnad inomkommunal färdtjänst med diarienummer RÖ 2023-8840.

3. Tillämpningar

Dessa regler kompletteras vid behov av tillämpningar beslutade av VD på Östgötatrafiken. Tillämpningarnas syfte ska vara att klargöra otydligheter i reglerna.

4. Färdtjänsttillstånd

Tillstånd för färdtjänst (och riksfärdtjänst) beviljas efter individuell prövning av den kommun där den sökande är folkbokförd eller om kommunens uppgifter, enligt färdtjänstlagen, överlåtits till den regionala kollektivtrafikmyndigheten i länet, av kollektivtrafikmyndigheten eller annan som kollektivtrafikmyndigheten beslutar.

Färdtjänsttillståndet ger också rätt till färdtjänst över kommungräns i Östergötland, så kallad kommunöverskridande färdtjänst (tidigare kallad länsfärdtjänst), färdtjänst för resor i annan

kommun inom Östergötland, så kallade RIAK-resor men också resor till och från platser utanför länet dit Östgötatrafiken har regional kollektivtrafik med buss.

Tillståndsgivningen omfattar även den kommunöverskridande färdtjänsten.

Färdtjänsttillståndet gäller inte för sådana resor som bekostas av det allmänna enligt annan lag eller förordning. Härmed avses:

- Sjukresor enligt lagen (1991:419) om resekostnadsersättning vid sjukresor – sjukreselagen.
- Skolskjuts i hemkommun enligt 10 kap §32, skollagen (2010:800)
- Resor för personer i arbetslivsinriktad rehabilitering enligt förordning (1991:1321) om rehabiliteringsersättning

Ovanstående resor kan genomföras inom ramen för Östgötatrafikens trafiksystem för särskild kollektivtrafik.

För sjukresor som faller inom sjukreselagens tillämpningsområde medger Regionen i särskilt avtal att förutsättningarna i färdtjänsttillståndet får ligga till grund för dessa så kallade färdtjänstsjukresor. Kostnaden för dessa resor bekostas av Regionen.

I enighet med Lag om färdtjänst (1997:736), ”färdtjänstlagen” 9§ får kommunerna begränsa antalet resor i samband med att färdtjänsttillståndet utfärdas eller förnyas.

En tillståndsgivare får enligt färdtjänstlagen (§12) återkalla ett färdtjänsttillstånd, om förutsättningar för tillståndet inte längre finns. Ett tillstånd får också återkallas om tillståndshavaren gjort sig skyldig till allvarliga eller upprepade överträdelse av det regelverk som gäller för färdtjänsten. Regelverket får ändras, om ändrade förhållanden föranleder det.

5. Trafikutförande

Resorna genomförs med för verksamheten upphandlade fordon.

En färdtjänstresa måste påbörjas inom ett fastställt trafikdygn. Trafikdygnet omfattar resor mellan klockan 06.00-01.00 måndag – söndag. En sjukresa får genomföras dygnet runt.

Resan ska beställas i god tid, dock senast två (2) timmar före önskad avresetid. Sjukresa från en vårdinrättning ska beställas senast en (1) timme före önskad avresetid, detta gäller även resor mellan vårdinrättningar, så kallade överflyttningsresor.

Beställningen görs genom Östgötatrafikens beställningscentral (BC) på ett särskilt telefonnummer eller genom annan digital kanal som Östgötatrafiken tillhandahåller. Oavsett vilken beställningskanal som används gäller beslutat trafikdygn.

Resenärens önskade avresetid kan förskjutas för att möjliggöra samplanering eller linjeläggning. Förskjutningstiden är +/-45 minuter från önskad avresetid.

Mellan vissa orter bedrivs linjelagd särskild kollektivtrafik, dessa avgångar ska användas i första hand, detta kan innebära att förskjutningstiden är längre än 45 min för att anpassa till linjeavgång.

På grund av samordning och tidtabeller ges inga möjligheter för uppehåll under resan utom för nedanstående undantag.

- Tur och retur i samma bil kan göras av färdtjänstresenär vid besök av gravplats maximalt 20min.
- Tur och retur i samma bil kan göras av sjukreseresenär vid viss behandling.

6. Omvägstid

Omvägstid är den extra tid som en resa tar jämfört med tiden för kortaste resväg. Omvägstid används för att kunna samplanera resor. Maximal omvägstid beräknas i förhållande till direktresans längd. För resor upp till 25 km kan omvägstiden uppgå till 30 minuter och för längre resor över 25 kilometer upp till 45 minuter.

7. Övriga resor

7.1 Resor med tidspassning

För resenärer som har en tid att passa ska resor bokas genom att resenären vid bokningstillfället anger den tid man senast måste vara framme. En resa kan antingen bokas med en hämta tid eller en tid när man senast ska vara framme, dessa bokningstyper går inte att kombinera.

7.2 Gruppresor

Definition av gruppresa är minst 8 resenärer (färdtjänstresan är inklusive ledsagare och medresenär) som reser mellan samma adresser vid ett och samma tillfälle. Gruppresor bokas skriftligt senast ett (1) dygn i förväg. Vid större evenemang krävs längre förbokningstid.

7.3 Sjukresor

En sjukresenär betalar den avgift som fastställs av Region Östergötland (regionfullmäktige).

Tillståndshavare äger rätt att inom ramen för sitt färdtjänsttillstånd genomföra en sjukresa till och från ett vårdbesök hos Regionen eller hos vårdgivare som har vårdavtal med Regionen. En färdtjänstberättigad sjukreseresenär betalar samma egenavgift som gäller för färdtjänst.

Sjukresor inom Östergötland ska beställas i så god tid som möjligt dock senast två (2) timmar före önskad avresetid. Sjukresor utanför Östergötland ska resorna beställas senast föregående vardag klockan 16:00. Sjukresa från en vårdinrättning ska beställas senast en (1) timme för önskad avresetid, detta gäller även resor mellan vårdinrättningar, så kallade överflyttningsresor.

Sjukresor utförs inom ramen för dessa regler.

8. Område och hållplatser för resan

Som färdtjänstberättigad kan man resa inom den kommun där man är folkbokförd (inomkommunal färdtjänst) och mellan länets kommuner (kommunöverskridande färdtjänst). Man kan även göra resor inom en annan kommun i Östergötland (RIAK-resor).

RIAK-resorna utförs efter det regelverk som gäller i den aktuella kommunen.

Prissättning för resor med färdtjänst fastställs i särskild ordning av Region Östergötland.

Resorna beställs genom Beställningscentralen (BC) hos Östgötatrafiken. Färdtjänsttillståndet berättigar också till resor till och från platser utanför länet dit Östgötatrafiken har regional kollektivtrafik. Vid resa över länsgränsen går det endast att resa till fastställda hållplatser exempelvis Tranås station. Den fortsatta resan måste den enskilde själv beställa och betala.

9. Servicenivåer/tilläggstjänster

Färdtjänst- och sjukresor sker med för verksamheten upphandlade och på olika sätt anpassade fordon. Ett tillstånd kan vara beviljat så att hela eller delar av en resa görs med tåg, buss, taxi eller annat anpassat fordon.

Vid beslut om färdtjänst ska individuella anpassningar och förutsättningar tas hänsyn till, bland annat nedanstående servicekrav/begränsningar beaktas av beslutande handläggare.

Behov av:

- Framsäte
- Ensamåkning
- Fällbart ryggstöd
- Extra utrymme
- Ledsagare
- Trappklättring
- Extra hjälp
- Lämnas till mottagare
- Liggande transporter
- Hjälpmedel
- Byten mellan fordon

- Servicelinje och/eller annan allmän kollektivtrafik
- Omvägstid
- Fakturamöjlighet

9.1 Framsäte

Resenären har behov av att sitta i framsätet i fordonet. I specialfordon klass 1 kategoriseras alla säten som framsäte.

9.2 Ensamåkning

Resenären har behov av att åka ensam i fordonet, utan andra medresenärer.

9.3 Fällbart ryggstöd

Fordonet är utrustat med vissa säten som har ett ryggstöd som är fällbart bakåt.

9.4 Extra utrymme

Extra utrymme innebär att resenären har behov av att ha mer utrymme än enbart en (1) sittplats.

9.5 Ledsagare

En ledsagare är en person som följer med om den färdtjänstberättigade behöver någon hjälp under resan. Ledsagaren måste medfölja under hela resan och förarens uppdrag avslutas vid port i markplan. Ledsagaren får själv inte ha tillstånd för färdtjänst. Ledsagaren får inte ta med eget förflyttningshjälpmedel.

Behov av ledsagare vid en sjukresa bedöms av vården.

Ledsagaren reser avgiftsfritt.

9.5.1 Ledsagare till barn

Resor med mindre barn faller inom ramen för föräldraskapet.

För färdtjänstresenär upp till sex (6) år ges tillstånd till obligatorisk ledsagare utan någon föregående ansökan.

Tillståndshavare under sex (6) år får av säkerhetsskäl inte resa med färdtjänst utan ledsagare eller annan vuxen. Ledsagaren bör inte ha en ålder understigande sexton (16) år.

9.5.2 Obligatorisk ledsagare

Obligatorisk ledsagare innebär att resenären alltid måste resa med ledsagare. Detta innebär att resan inte kan bokas eller genomföras utan ledsagare. Föraren kommer att neka körningen om den obligatoriska ledsagaren inte finns med.

9.5.3 Ledsagare i allmän kollektivtrafik

Om färdtjänstresenären kan resa i allmän kollektivtrafik med hjälp av ledsagare, reser ledsagaren avgiftsfritt.

9.6 Trappklättring

För att trappklättring ska kunna genomföras krävs särskild legitimering. Trappklättring kan bara genomföras om följande uppfylls:

- Trappklättring utförs ej inne i en bostad.
- Rullstolen ska vara anpassad för trappklättring.
- Trappan är godkänd av trafikföretag/Östgötatrafiken.
- Total vikt (resenär och rullstol) får inte överstiga trappklättrarens godkända vikt enligt CE-märkning.
- Legitimeringen kan vara begränsad antingen i antal och/eller i tid.
- Trappklättring utförs inte vid kommersiella verksamheter.

Vid sjukresa besiktigas inte trappan i förväg, föraren kan neka resa om säkerheten inte kan garanteras.

9.7 Extra hjälp

Extra hjälp innebär att föraren assisterar resenären och hjälper till med bagage och hjälpmedel in dit resenären ska såsom, till lägenhetsdörr, till port för dagverksamhet och liknande. Det kan även vara in till kommersiella verksamheter, dock ej in i gallerior eller likande, ej heller in i bostad. Extra hjälp kan inte användas till och från avdelningar på sjukhus eller vårdboenden. I de fall resenären har med sig ledsagare eller medresenär avslutas alltid assistans vid port i markplan.

9.8 Lämnas till mottagare

Att lämnas till mottagare innebär att föraren har ansvaret att tillse att behörig mottagare tar över ansvaret innan föraren kan lämna platsen. För att resenär ska kunna ha denna legitimering förutses att behörig mottagare då passar tiden och är beredda att möta upp fordonet vid lämningsadressen. Det mottagande ansvaret att möta upp är likvärdigt med förarens ansvar.

9.9 Liggande transporter

För att kunna genomföra liggande transport krävs särskild legitimering. Förbeställningstiden är minst 24 timmar före önskad avresetid.

Liggande transporter gällande sjukresor regleras inte i dessa regler.

9.10 Hjälpmedel

Definition av hjälpmedel i detta dokument är ett förflyttingshjälpmedel som behövs för att klara av resan. Typ av förflyttningshjälpmedel som är tillåtna:

- rullstol
- rollator
- elrullstol
- gåbock
- krycka/käpp (legitimeras ej)
- ledarhund och servicehundar

Det ska framgå av legitimeringen vilken typ av hjälpmedel som avses.

Hjälpmedel som inte är av typen förflyttningshjälpmedel får ej medföras.

Elmopeden fasas ut som möjligt hjälpmedel att legitimera för i färdtjänsten, inga nya färdtjänsttillstånd får legitimeras för elmoped i och med detta regelverk.

9.10.1 Elrullstol

En elrullstol är en eldriven rullstol vars totala vikt inklusive resenär inte får överstiga 250kg.

9.10.2 Ledarhund och servicehundar

Ledarhund och servicehund får alltid medfölja och ska placeras i fordonets lastutrymme. Detta medför att för resenärer som har behov av att resa i ett klass 1 fordon krävs att denne har införskaffat särskild fästanordning så kallat bältessele med tillbehör samt medföljande stols skydd för hunden (och har med detta vid tillfället för resan).

9.10.3 Extra förflyttningshjälpmedel

Vid behov av extra förflyttningshjälpmedel kan ytterligare förflyttningshjälpmedel beviljas och ska i sådana fall framgå av legitimeringen.

9.11 Byten mellan fordon

Resorna kan vara linjelagda och kan innebära att resenären får göra ett eller flera fordonsbyten.

9.12 Servicelinje och/eller annan allmän kollektivtrafik

Kommunen beslutar på individnivå om resenären kan resa med servicelinje eller annan anpassad allmän kollektivtrafik.

9.13 Omvägstid

Omvägstid är den extra tid som en resa tar jämfört med tiden för kortaste resväg. Maximal omvägstid beräknas i förhållande till direktresans längd. För resor upp till 25 km är omvägstiden

30 minuter, för längre resor 45 minuter. Justering av omvägstid kan beslutas enligt särskild prövning utifrån individuell bedömning av kommunen i samband med legitimering.

9.14 Fakturamöjlighet

Kommunen kan på individnivå bedöma och besluta att resenären får egenavgiften på faktura.

9.15 Medresenär i färdtjänst

En (1) medresenär är möjlig att ta med på resan. Medresenären måste medfölja under hela resan och förarens uppdrag avslutas vid port i markplan. Medresenären får inte ta med eget förflyttningshjälpmedel.

Barn eller syskon, till och med det år de fyller tolv (12) år, får medfölja på resan. Antal medföljande barn eller syskon inklusive eventuell medresenär/ledsagare under resan är begränsat till tre (3).

9.16 Bilbarnstol och bälteskudde

Vid behov av bilbarnstol och/eller bälteskudde ska kunden uppge detta vid bokning.

9.17 Husdjur inklusive hundar

Husdjur får medfölja i mån av plats och ska transporteras i bur (som tillhandahålls av resenären) och färdas i fordonets lastutrymme. Som husdjur räknas även hundar (undantaget ledarhundar och servicehundar, dessa regleras under punkt 10.10.2) oavsett hundens storlek. Resenären ansvarar för husdjuret under resan.

9.18 Bagage

Bagage motsvarande två kollin till en total vikt av högst 20 kg/resenär får medtagas.

9.19 Assistans av förare

I grundservicen ingår följande assistans av föraren alltid i färdtjänst och sjukresor:

- Hjälp i och ur fordonet inklusive utfällning av ramp vid behov
- Hjälp med att ta på och av säkerhetsbälte
- I och urlastning av bagage och hjälpmedel
- Assistans till och från port i markplan.

10. Ansvar

Föraren ansvarar för att alla säkerhetsföreskrifter följs och att resenären, rullstolar, hjälpmedel, bagage och dyl. är säkrat i fordonet på ett betryggande sätt. Elrullstol ska köras ombord av färdtjänstresenären eller särskilt utbildad ledsagare/medresenär. Föraren ansvarar för fastsättningen av elrullstolen i fordonet.

11. Färdtjänstresenärens avgift för resa

Resenärens avgift för färdtjänstresan kallas egenavgift. Prissättning för resor med färdtjänst fastställs i särskild ordning av Region Östergötland.

12. Ordningsregler färdtjänst Östergötland

För att Östgötatrafiken ska kunna erbjuda färdtjänst och sjukresor av hög kvalité, är det av stor vikt att alla resenärer följer nedanstående ordningsregler.

12.1 Tidspassning

Trafiken är komplex att planera, en mängd olika faktorer påverkar i verkligheten det planerade tidsschemat. För att kunna hålla en hög punktlighet till alla resenärer, är det viktigt att alla resenärer är beredda att åka när fordonen anländer. Resenär ska vara beredd att påbörja resan +/- 10 minuter från den planerade hämtningstiden.

12.2 Avbokning

Om resenär får förhinder att genomföra en bokad resa, är resenär skyldig att avboka sin resa i så god tid som möjligt, dock senast en (1) timme före planerad hämtningstid. Skyldighet att avboka i god tid gäller även för återkommande resor. Försummelse från att avboka resa kan medföra att resenär faktureras en avgift. Avgiften beslutas av TSN i särskild ordning.

12.3 Kontantbetalning

Resenär som betalar egenavgiften kontant ombeds att, om möjligt, betala med jämna pengar, förarna har begränsat med växel.

13. Säkerhet och trivsel ombord

Alla funktionsnedsättningar syns inte utanpå, det är viktigt att resenär visar hänsyn för andra resenärer. Vissa resenärer är allergiska, undvik därför stark parfym och att röka i anslutning till resan.

Föraren är ansvarig för säkerheten i fordonet. Föraren kan avvisa en resenär om säkerheten inte kan garanteras. Resenär är skyldig att följa förarens anvisningar, till exempel att använda säkerhetsbälte. Även personalen i Östgötatrafikens trafikledning kan ge order om att en resa inte får genomföras, om de upplever att resan inte kan utföras på ett säkert sätt.

Alla resenärers trivsel och trygghet likväl som förarnas arbetsmiljö är av högsta vikt. Ombord på fordonen är det därför inte tillåtet att:

- Dricka alkohol eller använda droger
- Röka
- Förtära mat och/eller dryck (dryck med lock undantaget)
- Ta med föremål som kan upplevas som störande, kränkande eller på annat sätt vålla obehag för andra resenärer eller föraren
- Smutsa ner eller skräpa ner
- Uppträda på sätt som kan uppfattas som störande, kränkande eller på annat sätt vålla obehag för andra resenärer eller föraren
- På något annat sätt störa ordningen ombord

En tillståndsinnehavare kan av Östgötatrafiken nekas resa om personen uppvisat ett beteende som är trafikfarligt eller äventyrar övriga resenärers säkerhet.

14. Riksfärdtjänst

Riksfärdtjänst regleras i Lag (1997:735) om riksfärdtjänst och omfattas därmed inte av detta regelverk.

15. Ändringar

Ändringar i ovanstående regler beslutas av den regionala kollektivtrafikmyndigheten vad gäller färdtjänst och samordning av färdtjänst/sjukresor.